

LIKUMS

Pagaidām neviena pieteikuma

Jau šā gada sākuma spēkā stājies Jaunuzņēmumu darbības atbalsta likums, taču pagaidām nevieni vēl nav iesniedzis pieteikumu; atbildīgās institūcijas norāda, – šis vēl ir «ieskriešanās» posms

Līdz šim vēl neviena jaunuzņēmums nav pieteicies Jaunuzņēmumu darbības atbalsta likuma priekšrocībām. Vaicāts, kāds tam varētu būt iemesls, Ekonomikas ministrijas valsts sekretāra vietnieks Raimonds Aleksejko atbild, ka šis ir ieskriešanās posms. «Ir virkne jautājumu. Piem vairākās konferencēs dalījāmies ar informāciju par likumu, un šī skaidrošana ir jāturpina. Vēl joprojām cilvēkiem ir sajūta, ka valsts pārvalde ir smagnēja, mums ir «ānnotīro» ideja *startup* vidē, ka šāda programma ir laba, ka ir vērts pie mums atnākt, ka formalitātes būs ātras, efektīvas un būs jēga no tā. Ir uzņēmumi, kas uzdod jautājumus, un tagad tie ir jāapkalpo, lai uzņēmēji noticētu, ka iniciatīva ir jēdzīga,» viņš saka.

R. Aleksejko atzīst, ka arī valsts pusē ir jāiegulda pamatīgs darbs, lai iesaistītie saprastu, ka šāda programma vajadzīga visiem nevis tikai jaunuzņēmumiem. Struktūrfondi cilvēkus ir pieradinājuši pie domas, ka vienai pusei ir nauda, kura gaida pieteikumus, lai tos izvērtētu. «Ar šo programmu ir citādi. Neskatoties uz to, ka tie ir fondi, mums vajag tajā ievēlēt lekšā jaunuzņēmumus, palīdzēt viņiem sagatavoties šai programmai,» viņš teic. R. Aleksejko skatījumā ir divas problēmas – informācijas pieejamība un tas, ka jaunuzņēmumiem īsti nav ticības tam, ka dalība šajā programmā neprasis vairāk laika nekā darbošanās bez atbalsta.

Nav termiņa

«Pieļauju, ka viens no iemesliem varētu būt tas, ka jaunuzņēmumi nejut pieteikšanās termiņu, tāpēc uzlabo savus pieteikumus. Esam izstrādājuši atbalsta mehānismu, atvēruši dokumentu iesniegšanu, un uzņēmumi ir laipni aicināti pieteikties atbalstam. Turpinām komunicēt ar jaunuzņēmumiem, konsultēt viņus. Sadarbojamies ar Latvijas Start-up uzņēmumu asociāciju, lai meklētu labākas sadarbības formas,» saka Edgars Babris, Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras (LIAA) Tehnoloģiju pārneses departamenta direktors. Aģentūra ir gatava pieņemt un izvērtēt projektus, bet vienlaikus ar Latvijas Start-up uzņēmumu asociāciju un Ekonomikas Ministriju strādā pie nosacījumu pilnveides. Tāpēc viņš pieļauj, ka varbūt jaunuzņēmumi, zinot šo situāciju, nogaida. Taču interese ir – jaunuzņēmumu pārstāvji zvana un raksta e-pastus, interesējoties par nepieciešamajiem dokumentiem, iesniegšanas un izvērtēšanas kārtību. To pašu uzsver arī EM. «Varbūt kāds no nosacījumiem jaunuzņēmumiem nav izpildāms. Svarīgs nosacījums ir kvalificēta riska kapitāla fonda ieguldījums. Iespējams, daži jaunuzņēmumi saņēmuši riska kapitāla ieguldījumu tādā formā, kas pagaidām neatbilst priekšnosacījumiem, piemēram, kā konvertējamo aizdevumu, nevis kā investīciju pamatkapitālā, vai arī esošie investori nav ieguldījuši citos jaunuzņēmumos. Mēs ar EM turpinām kopīgi strādāt pie šiem jautājumiem,» saka E. Babris. LIAA ir saņēmusi pirmo riska kapitāla investora pieteikumu. Tas liecina, ka interese ir, un tas varētu nozīmēt arī drīz sekojošus pieteikumus no jaunuzņēmumiem.

Joprojām reāls mērķis

Vaicāts, vai ir reāli līdz gada beigām atbalstīt 20 uzņēmumus, kā bija plānots sākotnēji, R. Aleksejko uzskata, ka tas joprojām ir iespējams. Valsts sektors šo likumu un tā priekšrocības prezentēja jaunuzņēmumu konferencēs *Digital Freedom Festival* un *TechChill*. R. Aleksejko piekrīt, ka ar divām konferencēm nepietiek un šogad ir plāns apbraukāt Baltijas jūras reģionā notiekošās jaunuzņēmumu konferences, stāstot par šo likumu, vairāk informējot par tehniskajām detaļām – kā pieteikties un kāpēc Latvija kopumā ir laba vieta, kur sākt biznesu. Viņš norāda, ka uzņēmumi Latvijā un ārzemēs sadzird to, ka mums ir ne tikai viens likums, bet komplekss risinājums, kas iekļauj arī imigrācijas un maksātspējas jautājumus. «Tas viņus pievelk, jo stāsts, ka tam visam aiz muguras ir vesela stratēģija, Baltijas jūras reģionā nav dzirdēts gandrīz nekur,» apgalvo R. Aleksejko.

Ir vieta uzlabojumiem

«Likums ir ļoti laba iniciatīva, bet saturiski ir problēmas. Galvenā no tām ir kvalificēta investora definīcija. Likums pasaka, ka jaunuzņēmumam piemīt inovācija, mērogamība un kvalificēts investors, kurš investējis pamatkapitālā. Tas neatbilst Latvijas realitātei, jo sēklas stadijā bieži vien investīcija ir konvertējams aizdevums. Otra problēma ir tā, ka likums definē, ka investors var būt tikai investīciju fonds. Tā kā *Allum* programmas ir aizkavējušas un esošajiem fondiem finansējums ir izsīcis, nonākam pie situācijas, kur virkne investoru tiek atsijāti. Ir jāiekļauj arī biznesa engeļi,» uzsver Eva

Likums ir ļoti laba iniciatīva, bet saturiski ir problēmas. Galvenā no tām ir kvalificēta investora definīcija.

EVA BERLAUS,
ZVĒRINĀTU ADVOKĀTU
BIROJA SORAINEN
VADĪTĀJA

Berlaus, zvērīnātu advokātu biroja *Sorainen* vadītāja. Tāpat viņa uzskata, ka vajadzētu pieņemt kā investorus uzņēmumus, kas paralēli pamatbiznesam reizi pa reizei investē jaunuzņēmumos kā juridiska persona; nevajag izslēgt šādus investorus, jo šis nav atbalsts investoram, bet gan jaunuzņēmumam. «Tas ir Latvijas interesēs. Gribam, lai Latvijā ir pēc iespējas vairāk jaunuzņēmumu – jo vairāk to ir, jo lielāka iespēja, ka kādā brīdī mums būs t.s. vienradzis – miljardu vērts jaunuzņēmums. Ja gribam, lai jaunuzņēmumu būtu pēc iespējas vairāk, robežām jābūt pēc iespējas mazākām,» uzskata E. Berlaus.

Tāpat viņa saskata problēmu noteiktajos investīciju «griestos», kas ir 200 tūkst. eiro. Jaunuzņēmumu pasaulē par normālu sēklas investīciju tiek uzskatītas investīcijas līdz miljonam eiro. «Ticu, ka viss sākoties. Pašreiz šķiet, ka EM un LIAA atsaucība ir pietiekami liela un likums tiks sakārots. Esam sava ceļa sākumā. Jāļauj uzņēmumiem to izmēģināt, jāapskatās, kā tas strādā praksē. No malas izskatās, ka nav tik tra-

ģiski. Jā, ir sarežģīti, bet tas jau ir tikai nianses,» saka E. Berlaus.

Lai jaunuzņēmumi varētu veiksmīgi attīstīties, nepieciešams sāktot Komerclikumu. «Sāpīgais jautājums ir opciju trūkums. Virzāmies uz to, ka būsim panākuši, ka SIA varēs būt dažādu kategoriju daļas, tostarp daļas bez balsstiesībām, kas daļēji risina problēmu, bet tomēr nav pilnvērtīga akciju opciju mehānisms. Valsts pusē ir bailes, ka visi sāks izmantot šos mehānismus, lai apietu sociālos maksājumus. Ir jāspēj pārliecināt Finanšu ministriju un VID, ka šis mehānisms ir nepieciešams,» uzsver E. Berlaus. Lai veicinātu uzņēmējdarbības attīstību Latvijā, nepieciešams atvieglot uzņēmumu atvēršanu, jārada iespēja tos atvērt angļu valodā, kā arī iesniegt gada pārskatu angļu valodā. Tāpat vajadzīgs veicināt IT speciālistu izglītošanu – gan kvantitatīvi, gan kvalitatīvi, viņa uzskaita. Būtu nepieciešamas modernākas programmas, kas ir piemērotas reālai dzīvei, un tām jābūt specializētām dažādām jomām.

Anda Asere